

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

Анотація. У статті досліджено основні аспекти застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на уроках літературного читання у початковій школі. Проаналізовано конкретні приклади цифрових інструментів для організації читацької діяльності учнів. З огляду на те, що використання ІКТ на уроках літературного читання вимагає певної підготовки, оскільки викладачі повинні знати, як використовувати комп'ютери та інші цифрові пристрої, а також як вибирати та застосовувати новітні ресурси, які відповідають навчальним цілям уроку, було представлено основні виклики, з якими зустрічається учитель під час впровадження ІКТ. Особлива увага була приділена психолого-фізіологічним особливостям учнів, які можуть обмежувати застосування новітніх засобів під час занять. Наприклад, деякі діти можуть мати проблеми із зором або концентрацією, що потребує врахування при використанні інформаційних засобів під час навчання учнів початкової школи. Інформаційно-комунікаційні технології у статті розглядаються як потужний інструмент, який можна використовувати для підвищення ефективності навчання на уроках літературного читання. Вони можуть допомогти вчителям втілити в життя різноманітні дидактичні завдання, зробити освітній процес цікавішим та захопливим, а також підвищити мотивацію учнів до вивчення сучасної та класичної дитячої літератури. Застосування ІКТ на уроках літературного читання може охоплювати використання електронних книг, веб-ресурсів, інтерактивних вправ і ігор, мультимедійних презентацій, відеоматеріалів та інших цифрових інструментів. Вони допомагають залучити учнів до активної пізнавальної діяльності, розвивати навички читання, розуміння та аналізу текстів, а також сприяють розвитку критичного мислення та творчих здібностей. Таким чином, стаття розкриває, що використання ІКТ на уроках літературного читання у початковій школі може бути корисним інструментом для залучення учнів до навчального процесу, розвитку їхніх читацьких здібностей та мовленнєвої компетентності, а також підвищення загальної мотивації до навчання.

Ключові слова: ІКТ, читацька діяльність, цифрова грамотність, навчальні платформи, мовленнєва компетентність, читання.

Romanova Anastasiia, Palamar Svitlana
Borys Grinchenko Kyiv University

USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN LITERARY READING LESSONS

Summary. The use of Information and Communication Technologies (ICT) in literary reading lessons offers numerous advantages for both teachers and students. The article explores the various aspects of its utilizing in literary reading lessons for primary school students. It highlights the benefits of employing digital tools to enhance students' reading activities and discusses the challenges faced by teachers in implementing ICT. To effectively incorporate ICT into literary reading lessons, teachers need to possess the necessary computer skills and familiarity with digital devices. They must also be able to select and apply appropriate resources that align with the lesson's learning objectives. The article emphasizes the importance of teacher preparation in utilizing ICT effectively. Additionally, the article acknowledges that certain psychological and physiological characteristics of students may pose limitations to the use of new tools in the classroom. For example, some students may have vision or concentration issues that need to be taken into account when incorporating information tools in primary school teaching. ICT is portrayed as a powerful tool that can significantly improve the effectiveness of literary reading lessons. It enables teachers to implement diverse didactic tasks, making the educational process more engaging and captivating. Furthermore, it enhances students' motivation to study modern and classic children's literature. The utilization of ICT in literary reading lessons encompasses a wide range of digital tools, including e-books, web resources, interactive exercises and games, multimedia presentations, videos, and other relevant technologies. These tools actively engage students in cognitive activities, fostering the development of reading skills, comprehension, text analysis, critical thinking, and creativity. In conclusion, the article emphasizes that integrating ICT into primary school literary reading lessons can prove highly beneficial. It facilitates student involvement in the learning process, enhances their reading skills and language competence, and ultimately increases their overall motivation to learn.

Keywords: ICT, reading activity, digital literacy, learning platforms, language competence, reading.

Постановка проблеми. У сучасному світі, де інформаційні технології стають необхідною складовою кожного аспекту життя, навчання не є винятком. Використання ІКТ в освіті набуло особливої актуальності, оскільки вони можуть покращити якість навчання та сприяти розвитку критичного мислення, творчості та комунікативних навичок учнів.

Ключовим компонентом Концепції нової української школи є підтримка вмотивованого вчителя, який має свободу творчості й розвивається професійно, формує цінності організовуючи виховний процес, заснований на формуванні компетентностей для життя, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві [4, с. 7]. У контексті уроків читання застосування новітніх технологій

набуває нового значення. Зараз на заміну презентацій прийшли інтерактивні ігри, а їх місце вже починають повільно захоплювати VR-розробки.

Розв'язанню саме цих завдань сприяє тимчасова літературна освіта. Література містить потужний виховний потенціал, виражає моральні і духовні цінності, сприяє формуванню національної ідентичності, розвитку особистісного образу світу, виробленню стійкої екзистенційної позиції [3, с. 131]. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі, а саме на уроках літературного навчання може принести численні переваги.

Дослідження науковців розкривають, що інформаційно-комунікаційні технології можуть покращити мотивацію учнів до вивчення літератури, сприяти активній участі учнів у процесі навчання та забезпечувати доступ до різноманітного літературного матеріалу. Вони дозволяють швидко отримати інформацію, використовувати інтерактивні методи вивчення, а також сприяють розвитку навичок критичного мислення та аналізу тексту.

Однак, при впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій на уроках літературного читання виникають деякі проблеми. Перш за все, не всі вчителі мають достатній рівень комп'ютерної грамотності та необхідних навичок для ефективного використання цих технологій. Це може стати перешкодою на шляху їх успішної інтеграції в навчальний процес.

Крім того, доступ до необхідного обладнання та програмного забезпечення також може бути обмеженим у деяких школах. Відсутність належної технічної бази може ускладнити використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках літературного читання.

Додатково, існує ризик зловживання інноваційними засобами та відволікання уваги учнів від основних навчальних завдань. Відсутність ефективного контролю з боку вчителя може призвести до витрати часу на непродуктивні дії та порушення дисципліни в класі.

Отже, хоча використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках літературного читання має потенціал покращити навчальний процес, існують певні проблеми, такі як недостатня комп'ютерна грамотність вчителів, обмежений доступ до необхідного обладнання та програмного забезпечення, а також ризик зловживання технічними засобами. Розуміння та розв'язання цих проблем можуть сприяти успішній інтеграції ІКТ у навчальний процес літературного читання.

Дане дослідження зумовлює актуальність осмислення педагогічної проблеми застосування та впровадження інформаційних засобів під час уроків, беручи до уваги особливості викладання у початковій школі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення проблеми впровадження інноваційних технологій у загальноосвітній навчальній закладі займалися відомі науковці: В. Биков, Л. Брескіна, І. Гудчина, В. Едігей, М. Жалдак, І. Красильникова, Т. Коваль, М. Козир, С. Литвинова, Л. Масол, Н. Морзе, Л. Назаренко, С. Паламар, В. Скворцова та ін. Вони розкрили поняття ІКТ, описали основні форми та методики їх

застосування під час занять, розробили класифікацію засобів.

Методику використання ІКТ у початковій школі висвітлювали такі дослідники: М. Гриньова, О. Дячук, Н. Когут, Г. Кушнір, Л. Назаренко, Л. Нежива, С. Паламар, Л. Світліна, В. Табачник, О. Уманець, В. Усатенко, Т. Шевчук, Т. Ярошенко.

Питанням інформатизації в початковій освіті присвятили свої праці наступні науковці такі як: Н. Анісова, Н. Баланюк, Ю. Громова, О. Гніздовський, Т. Ніколаєнко, Л. Нежива, Н. Піроженко, С. Паламар, Л. Сабадаш, Л. Смирнова, О. Стишов, І. Мураль, Л. Фоміна, В. Фоменко, А. Циганок, О. Шевчук, Г. Шиманська та ін.

Вони розглянули різні аспекти впровадження ІКТ під час опрацювання літературознавчого матеріалу, зокрема: теоретичні основи, методи і форми використання ІКТ, ефективність спланованого навчального процесу та проблеми організації занять літературного читання із застосуванням новітніх технологічних засобів.

Результати досліджень цих науковців свідчать про те, що ІКТ може ефективно використовуватися на уроках літературного читання для підвищення мотивації учнів до навчання, розвитку їхніх мовних і пізнавальних здібностей, створення творчої атмосфери на уроці та покращення якості освіти.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте, щорічно мережа цифрових ресурсів розширюється, зростають межі застосування нових технологій, а сучасні покоління дітей стає все складніше заохотити вже звичними для них мультфільмами чи презентаціями. Тож питання впровадження ІКТ завжди буде на часі і вимагатиме дослідження різних засобів та форм роботи.

Мета статті. Метою пропонованої статті є обґрунтувати необхідність впровадження інформаційних освітніх технологій на уроках літературного читання як засіб актуалізації та урізноманітнення навчання, формування творчої особистості учня.

Завдання:

- проаналізувати українську та зарубіжну літературу з проблеми дослідження;
- визначити плюси та недоліки використання ІКТ на уроках літературного читання;
- виявити адекватні форми використання ІКТ які найкраще сприймаються учнями, викликають інтерес.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «інформаційні навчальні технології» в педагогіці не є новим. Усі педагогічні технології включають в себе елементи інформаційності, оскільки навчальний процес передбачає передачу інформації, пов'язаної з певною предметною галуззю знань. У сучасному суспільстві поняття «інформаційні освітні технології» набуває нового значення через використання технічних засобів інформатизації навчального процесу, таких як комп'ютери, комп'ютерні комунікації та різноманітні електронні пристрої [2, с. 2].

Термін «інформаційно-комунікаційні технології навчання» з'явився в науково-педагогічній літературі в 1985 році разом зі введенням навчального предмета «Основи інформатики та обчислювальної техніки» у старших класах.

У концепції інформатизації освіти 1988 року було використано термін «нова інформаційна технологія». «Інформаційно-комунікаційні технології навчання» охоплюють набір методів і технічних засобів, що реалізують інформаційні технології на основі комп'ютерних мереж і засобів зв'язку з метою забезпечення ефективного навчального процесу [8].

А. Олійник розглядає поняття інформаційно-комунікаційних технологій як методи організації навчального процесу з використанням сучасних електронних засобів навчання, зокрема комп'ютерів, які спрямовані на стимулювання та мотивацію учнів до навчання, здобуття необхідних знань та подальшого розвитку [5].

ІКТ навчання – це, перш за все, педагогічна технологія, що спрямована на підвищення результативності навчання за умов використання інформативного продукту педагогічного призначення у навчально-виховному процесі [7].

В контексті занять літературного читання ІКТ розширюють традиційний перелік методів й форм роботи, не тільки додаючи новизни, а й створюючи підґрунтя для формування цифрової та медіа грамотності. При достатній забезпеченості школи викладач може значно урізноманітнити потенціал власних занять, запропонувати учням більш гнучкий план організації читачької діяльності. «Застосування інтегрованого підходу до вивчення дитячої літератури, є не тільки доречним, а й ефективним, оскільки на основі літературних творів відразу вибудовується методична модель їх вивчення, а для практичної апробації форм, методів, технологій навчання є програмні тексти українського письменства для дітей» [3, с. 133]. Варто пам'ятати, що «цілісне чуттєве сприйняття, орієнтування в комунікативно-мовленнєвих ситуаціях, володіння різнобічним мисленням, спілкування з художнім твором за посередництва засобів інформаційно-комунікаційних технологій передбачає переорієнтування на пошуково-дослідницьку діяльність, під час якої школярі демонструватимуть своє світосприйняття, індивідуалізацію вивчення предмета літератури» [6, с. 178].

Ось деякі форми та методи роботи з ІКТ, які можна використовувати на уроках літературного читання:

1. Електронні підручники та літературні ресурси: використання електронних підручників, літературних сайтів, електронних книг дозволяє дітям миттєво знаходити та досліджувати тексти, біографії авторів, критичні статті та інші джерела.

2. Віртуальні екскурсії та мандрівки: застосування інтерактивних карт або віртуальних мандрівок допомагає учням зрозуміти місця дії літературних творів, розглядаючи їх з різних ракурсів.

3. Відеоматеріали: впровадження відеороликів або мультимедійних презентацій, де демонструються вистави, документальні зйомки або анімаційні версії творів, може допомогти учням краще усвідомити сюжети та ідеї запропонованих зразків літератури.

4. Дискусії в мережі: використання форумів або інших платформ для обговорення літературних творів дозволяє учням обмінюватися думками та аналізами, а також розвиває їх критичне мислення.

5. Створення власних цифрових творів: здобувачі освіти можуть створювати відеоогляди, аудіо-підкасти, анімації або власні літературні твори за допомогою різних програм та інструментів.

6. Ігри та головоломки: використання ігор та головоломок на основі літературних творів допомагає поглибити розуміння сюжету, персонажів та тематики.

7. Інтерактивні вправи: застосування онлайн-тестів, інтерактивних завдань та вправ допомагає учням закріпити знання про літературні твори та їх елементи.

8. Використання платформ для співпраці: впровадження інструментів для спільної роботи, таких як Google Docs або осередки віртуальної реальності, може допомогти учням колективно аналізувати та обговорювати літературні тексти.

Важливо пам'ятати, що ефективне використання ІКТ на уроках літературного читання передбачає збалансований підхід, де традиційні методи навчання доповнюються цифровими інструментами. Інтеграція новітніх технологій допомагає залучити учнів до освітнього процесу, підвищити їх мотивацію та розширити можливості розвитку критичного мислення та творчих здібностей.

При відборі та впровадженні ІКТ у навчально-виховний процес початкової школи, зокрема на уроках літературного читання, дуже важливо враховувати психолого-фізіологічні особливості розвитку молодших школярів.

Проаналізувавши психологічну та методичну літературу з зазначеного питання ми виокремили вимоги до використання ІКТ під час уроків у початковій школі:

Обмеження часу: довготривале застосування комп'ютерних засобів може призвести до швидкої втоми органів чуття, тому важливо обмежувати час використання ІКТ під час уроків, забезпечуючи регулярні перерви.

Ергономіка: комп'ютерні станції, смартфони та інші пристрої повинні бути адаптовані до розмірів дитячих рук, очей і зросту. Правильне розташування моніторів та регулювання висоти стільців допоможе уникнути проблем зі здоров'ям.

Зміна активностей: дитячий мозок швидко втомлюється від монотонної діяльності, тому важливо комбінувати використання ІКТ з іншими активностями, такими як фізичні вправи, малювання або групові діяльності.

Контроль яскравості та контрастності: монітори повинні бути налаштовані на оптимальні рівні яскравості та контрастності, щоб уникнути зайвого напруження очей.

Застосування звуку: використання аудіо може бути корисним, але гучність повинна бути належно налаштована, щоб уникнути можливого пошкодження слуху дітей.

Вибір змісту: матеріали, що використовуються під час уроків за допомогою ІКТ, повинні бути відповідні віковому рівню і сприяти пізнавальному процесу.

Безпека в Інтернеті: якщо використовуються онлайн-ресурси або інтерактивні платформи, необхідно забезпечити безпеку в Інтернеті, захищаючи дітей від небезпечних веб-сайтів і неналежного контенту.

Увага до індивідуальних особливостей: вчителі повинні враховувати індивідуальні особливості дітей, такі як можливість уваги, пам'яті та реакції на ІКТ, і пристосовувати свої методи відповідно до цього.

Доступність: матеріали ІКТ мають бути доступними для всіх учнів, включаючи дітей із особливими потребами або обмеженими можливостями.

Підтримка батьків: важливо залучати батьків до процесу використання ІКТ, щоб вони могли забезпечити контроль і нагляд за активностями своїх дітей в Інтернеті і на комп'ютерах.

Оцінка і результати: вчителі мають систематично оцінювати вплив використання ІКТ на навчання та розвиток дітей і адаптувати підхід з урахуванням цих результатів.

З дотриманням цих психолого-фізіологічних вимог, ІКТ можуть стати цінним допоміжним засобом для досягнення педагогічних цілей і покращення навчального процесу в початковій школі.

Враховання індивідуальних особливостей учнів та настроїв класу в цілому сприятиме зменшенню недоліків застосування новітніх технологій і закріплюватиме значну кількість переваг. А. Олійник у своїй роботі формулює перелік відповідних плюсів та мінусів використання ІКТ у освітньому процесі початкової школи. Ми, у свою чергу, розширимо їх, опираючись на педагогічні спостереження за процесом навчання літературного читання у 2-4 класах.

Переваги застосування ІКТ на уроках літературного читання:

Залучення учнів: використання ІКТ може зробити уроки більш цікавими та привабливими для учнів, оскільки дозволяє використовувати ігрові елементи, мультимедійні ресурси, відео та аудіо матеріали, що привертає їхню увагу.

Розвиток навичок медіаграмотності: ІКТ допомагають учням розвивати навички критичного мислення та аналізу інформації, що є важливими для розуміння та інтерпретації текстів.

Інтерактивність: ІКТ дозволяють створювати інтерактивні завдання та вправи, які забезпечують активну участь учнів у процесі навчання, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

Індивідуалізація навчання: застосування ІКТ дозволяє вчителям налаштувати навчання під потреби та інтереси кожного учня, забезпечуючи індивідуальний підхід.

Доступ до різноманітної інформації: Інтернет та електронні ресурси надають доступ до величезної кількості літературних творів, що дозволяє учням ознайомитись з різноманітними авторами та жанрами.

Інтенсифікація самостійної роботи учнів: завдяки ІКТ вчитель може запропонувати здобувачам освіти більшу кількість завдань різної тематики зі зрозумілими інструкціями, які вони можуть опрацювати у власному темпі, здійснюючи пошукову, творчу, письмову та інші види діяльності відповідно до вказівок у програмному забезпеченні.

Зростання обсягу виконаних за урок завдань: цифровізація навчання дозволяє велику кількість письмової роботи швидко перенести у графіки, презентації, відео, що значно економить час на виписування теорії, завдяки чому більша частина заняття стає практичною.

Недоліки застосування ІКТ на уроках літературного читання:

Відволікання уваги: доступ до різноманітних інтерактивних елементів та ігор може відволікати учнів від основної мети уроку, що може призвести до зниження уваги та концентрації.

Неточна інформація: велика кількість інформації в Інтернеті може включати неправдиві або неточні дані, що може спотворити розуміння літературних творів.

Залежність від технологій: ІКТ можуть стати чинником залежності учнів від технологій та порушити баланс між різними видами навчання та розваг.

Нерівні можливості: не всі учні мають рівний доступ до комп'ютерів або Інтернету вдома, що може призвести до розриву у рівнях засвоєння матеріалу.

Викривлення ціннісних орієнтирів: через використання ІКТ може бути зменшена вагомість паперових книг та класичних методів навчання, що може вплинути на розвиток культури читання учнів.

Брак часу на підготовку: щоб продумати урок з використанням ІКТ треба не мало годин витратити на планування, створення презентацій тощо.

Щоб досягти найбільшої ефективності необхідно уникати проблем використання ІКТ та орієнтуватися на позитивні сторони. Це все вчитель має передбачати при підготовці уроку з застосуванням технічних матеріалів.

Проведення уроків із залученням інформаційних технологій потребує серйозної підготовки. За Кривенко Л. [1] конструювання такого уроку відбувається у кілька етапів.

1. Концептуальний (визначення дидактичної мети, доцільності використання інформаційних технологій для досягнення кінцевих результатів).

2. Технологічний (визначення форми уроку, відбір електронних засобів навчального призначення (ЕЗНП)).

3. Операціональний (виділення основних елементів уроку, визначення місця електронних засобів навчального призначення у структурі уроку, вибір способів взаємодії фігурантів уроку з навчальними засобами).

4. Етап педагогічної реалізації (переведення педагогічних принципів у конкретний навчальний вплив).

Спостерігаючи за дітьми, можна помітити, що роботу з інформаційними технологіями краще планувати в другій половині уроку, оскільки під час взаємодії з комп'ютером відбувається надмірна активізація психічних структур, діти збуджуються, і це заважає подальшому ефективному засвоєнню матеріалу. Безумовно, час, відведений на безперервну роботу з комп'ютером, повинний відповідати встановленим санітарно-гігієнічним нормам.

А які ж платформи та навчальні додатки варто запропонувати юним здобувачам освіти під час уроків читання? Насправді їх безліч, проте найкраще сприймаються ті, які подають аудіо-візуальну інформацію, так як за даними ЮНЕСКО, коли людина слухає, вона запам'ятовує 15% мовної інформації, коли дивиться – 25% видимої інформації, коли бачить і слухає – 65% усієї інформації.

Пропонуємо приклади додатків та сайтів, що стануть незамінними помічниками на уроках літературного читання.

Epic!: це цифрова бібліотека для дітей до 12 років, яка містить тисячі електронних книжок та ілюстрованих казок. Вчитель може обрати книги відповідно до рівня складності і віку учнів.

Storybird: це інтерактивний інструмент для створення власних історій, використовуючи стильові малюнки та ілюстрації. Це допомагає дітям розвивати креативність та письмові навички.

Scholastic Story Starters: цей веб-сайт пропонує дітям стартові речення для історій, які вони можуть розвивати. Це допомагає стимулювати їхню увагу та письмові здібності.

ReadWorks: це платформа, що містить багато матеріалів для різних рівнів і читацьких інтересів. Представлена інформація супроводжується питаннями та завданнями для розвитку розуміння тексту.

Book Creator: цей інструмент дозволяє учням створювати свої власні електронні книжки, додаючи текст, мультимедіа, ілюстрації та звукові ефекти.

Quizlet: ця платформа дозволяє розробляти і використовувати готові навчальні набори карток для вивчення слів, понять і термінів, пов'язаних з літературою.

Kahoot!: це інтерактивна платформа для створення веселих вікторин та ігор-квестів на основі матеріалів з літературного курсу.

ReadTheory: ця платформа пропонує індивідуальні тестові завдання для вивчення літературних творів та розвитку розуміння прочитаного.

StoryJumper: цей інструмент допомагає дітям створювати свої власні ілюстровані книжки та історії, використовуючи шаблони та елементи дизайну.

Grammarly: використання інструменту Grammarly допоможе учням вдосконалити своє

письмо, правильно вживаючи граматичні структури та орфографію.

Ці платформи та додатки можуть бути корисними на уроках літератури, допомагаючи дітям розвивати читацькі, письмові та творчі навички, а також поглиблювати їхнє розуміння літературних творів.

Висновки. Узагальнюючи вищевказану інформацію, можна стверджувати, що використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на уроках є складним, але ефективним і захоплюючим процесом. Для успішного впровадження цього нетрадиційного засобу, вчитель повинен володіти впевненістю у всіх традиційних методиках та вміти використовувати комп'ютер на рівні досвідченого користувача.

ІКТ в навчальну діяльність доцільно впроваджувати поступово, з урахуванням індивідуальних особливостей учнів класу, скориставшись порадами і зауваженнями фахівців. Навіть якщо цей процес здається трудомістким, варто розуміти, що з часом і практикою він принесе свої плоди. Вже через декілька уроків з використанням технічних засобів, вчитель помітить покращення знань учнів, збільшення інтересу до навчання та зростання мотивації.

Досвід фахівців переконує, що комп'ютер сприяє не лише розвитку самостійності та творчих здібностей учнів, але й може змінити саму технологію надання освітніх послуг, роблячи уроки більш наочними й захоплюючими. Використання ІКТ сприяє активізації діяльності викладачів та учнів на уроці, а також забезпечує здійснення диференціації, індивідуалізації навчання, розвиває вміння та навички, формує знання та зміцнює міжпредметні зв'язки. Все це сприяє покращенню якості навчання.

Список літератури:

- Кривенко Л.А. Основні підходи до проведення та конструювання уроків української мови та літератури з використанням інформаційних технологій. 2016. URL: <http://rmo-umova.kr.sch.in.ua/Files/downloads/%D0%92%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%86%D0%9A%D0%A2%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%85%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8.doc>
- Михайлюк Д.Р. Комп'ютерно-орієнтовані теле-комунікаційні технології на уроках мови та літератури. *Вивчаємо українську мову та літературу (Основа)*. 2015. № 10. С. 2–12.
- Олійник А.А. Використання ІКТ на уроках мови та літератури як засіб зацікавлення учнів. 2015. URL: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-ikt-na-urokah-movi-ta-literaturi-yak-zasib-zacikavlennya-uchniv-20909.html>
- Нежива Л., Паламар С. Інноваційні технології в літературній освіті майбутніх учителів початкової школи. *Освітологічний дискурс*. 2020. Вип. 31, Вип. 4. С. 129–142.
- Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20sередnya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
- Паламар С. Формування літературної компетентності в учнів основної школи засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Збірник наукових праць*. 2017. Випуск 22 (1). Частина 2. С. 178.
- Підготовка майбутнього вчителя до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності / Укладачі: К.В. Годлевська, Ю.М. Кобюк. Київ, 2016. 44 с.
- Чопікян А. В. Активізація пізнавальної діяльності учнів на уроках української мови. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2014. № 27. С. 2–8.

References:

- Krivenko L.A. (2016) Osnovni pidkhody do provedennya ta konstruyuvannya urokov ukrayinskoyi movy ta literatury z vykorystannyam informatsiynykh tekhnolohiy [Basic approaches to conducting and designing lessons of the Ukrainian language and literature using information technologies]. Available at: <http://rmo-umova.kr.sch.in.ua/Files/downloads/%D0%92%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%86%D0%9A%D0%A2%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%85%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8.doc>

%D1%82%D0%B0%20%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8.doc

2. Mykhaylyuk D.R. (2015) Kompyuterno-orientovani tele-komunikatsiyni tekhnolohiyi na urokakh movy ta literatury [Computer-oriented telecommunication technologies in language and literature lessons]. *Vyvchayemo ukrayinsku movu ta literaturu (Osnova)*, no. 10, pp. 2–12.
3. Oliynyk A.A. (2015) Vykorystannya IKT na urokakh movy ta literatury yak zasib zatsikavlennya uchniv [The use of ICT in language and literature lessons as a means of student interest]. Available at: <https://naurok.com.ua/vikorystannya-ikt-na-urokah-movi-ta-literaturi-yak-zasib-zacikavlennya-uchniv-20909.html>
4. Nezhiva L., Palamar S. (2020) Innovatsiyni tekhnolohiyi v literaturniy osviti maybutnikh uchiteliv pochatkovoyi shkoly [Innovative technologies in literary education of future primary school teachers]. *Osvitolohichnyy dyskurs*, vol. 31, vol. 4, pp. 129–142.
5. Nova ukrayinska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannya serednoyi shkoly [New Ukrainian school. Conceptual principles of secondary school reform]. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
6. Palamar S. (2017) Formuvannya literaturnoyi kompetentnosti v uchniv osnovnoyi shkoly zasobamy informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy [Formation of literary competence in primary school students by means of information and communication technologies]. *Pedahohichna osvita: teoriya i praktyka. Zbirnyk naukovykh prats*, vol. 22 (1), part 2, p. 178.
7. Hodlevska K.V., Kobyuk Y.M. (2016) Pidhotovka maybutnoho vchytelya do zastosuvannya informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy u profesiyniy diyal'nosti [Preparation of the future teacher for the application of information and communication technologies in professional activity]. Kyiv, 44 p.
8. Chopikyan A.V. (2014) Aktyvizatsiya piznavalnoyi diyalnosti uchniv na urokakh ukrayinskoyi movy [Activation of students' cognitive activity in Ukrainian language lessons]. *Vyvchayemo ukrayinsku movu ta literature*, no. 27, pp. 2–8.